

Nulltoleranse for krenkelser av barn

Hvordan forstår og praktiserer barnehagelærere nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen?

Nora Aleksandra Humstad-Børresen

[kandidatnummer: 9]

Bacheloroppgave

[BMBAC3900]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.1 Innledning	2
1.1 Begrunnelse for valg av tematikk og utforming av problemstilling	2
1.2 Oppgavens oppbygging	3
2.0 Teoretisk grunnlag	4
2.1 Barnehageloven og rammeplanen	4
2.2 Hva betyr nulltoleranse?	5
2.3 Krenkelser.....	5
Maktbruk og maktmisbruk	6
Ekskludering.....	7
Barns kroppslige uttrykk	8
2.4 Voksenrollen.....	8
3.0 Metode.....	10
3.1 Valg av metode.....	10
3.2 Planlegging av datainnsamling og adgang til felten	11
3.3 Beskrivelse av gjennomføring	12
3.4 Analyse av datamateriale	13
3.5 Kvalitetsvurdering	13
3.6 Etiske retningslinjer	15
4.0 Presentasjon av funn og drøfting	17
4.1 Det krenkede barnet	17
4.2 Det robuste barnet	21
4.3 Den ubevisste makten.....	23
4.5 Det umulige målet?	27
5.0 Avslutning	30
Litteraturliste	32
Vedlegg.....	34
Vedlegg 1: Informasjons- og samtykkeskjema	34
Vedlegg 2: Intervjuguide	38
Vedlegg 3: Kopi av godkjent søknad fra Sikt	41

1.1 Innledning

Å møte barns behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse, og sikre at alle barn får ta del i og medvirke i fellesskapet, skal gjenspeiles i barnehagens arbeid

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s.7). Likeså skal barnehagen sikre at barna mottar støtte i å mestre motgang og håndtere utfordringer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11).

Rammeplanen fastsetter i den sammenheng utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.3). Samtidig vil barnehageloven være svært vesentlig, da dens innhold er retningsgivende for barnehagens daglige drift, samt dens pedagogiske praksis (Korsvold, 2024). I 2020 ble et kapittel som retter seg mot barnehagens psykososiale miljø lagt til i barnehageloven, og i den forbindelse ble paragraf 41,

Nulltoleranse og forebyggende arbeid, tilføyd. Herunder formidles det at barnehagen ikke skal godta krenkelser, som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal i den sammenheng gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Samtidig skal barnehagen forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna (Barnehageloven – bhl, 2020, § 41). Arbeid med barnehagelovens paragraf i barnehagen, vil kunne sees som et viktig ledd i å sikre at den pedagogiske praksisen ivaretar barns behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse, og videre bidrar til et inkluderende fellesskap i barnehagen.

1.1 Begrunnelse for valg av tematikk og utforming av problemstilling

Før begynt studie og i løpet av min tid på barnehagelærerutdanningen, har jeg vært vitne til krenkelser i barnehagen. Krenkelser hvor barn er ufine med andre barn, eller verst av alt, hvor voksne krenker barn. Honneth formidler at da vi alle er forskjellige, med ulike livserfaringer, ulike sårbarheter og styrker, vil en ha ulike opplevelser av hva som oppleves krenkende (Honneth et al., 2003, i Nergaard, 2022, s.81). Tematikken blir dermed svært krevende og kompleks. Det jeg definerer som krenkende, trenger nødvendigvis ikke du å definere som krenkende. Likevel er det tenkelig at de fleste har et forhold til begrepet. Tematikken har hatt ulike former for tilstedeværelse i blant annet media, med varierende alvorlighet. Et eksempel på dette, som ga mye oppmerksomhet, var når Roald Dahls barnebøker skulle renskes for krenkende språk (Andersen, 2023). Det at mange har et forhold til tematikken, uavhengig av

alvorlighetsgraden, kan tenkelig føre til at mange mennesker vil danne seg meninger omkring krenkelser som tematikk. Noe jeg videre tenker inkluderer barnehagens personale.

Selv om jeg gjennom studieløpet har ervervet meg kunnskap og kompetanse omkring barnehagelærerens rolle i møte med barna, opplever jeg likevel at krenkelser av barn har vært en mindre diskutert tematikk. Derfor vekket barnehagelovens kapittel, *Psykososialt barnehagemiljø*, og da spesielt paragraf 41, *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*, stor interesse. I starten av 2021 tredde kapittelet og dets innhold i kraft (Barnehageloven – bhl, 2020), og det er nå tre år siden en ny lov ble tilføyd, i et lovverk som barnehagen er pliktig til å følge. Det har dermed vært nødvendig for barnehagens personale å sette seg inn i lovens innhold, samt innlemme det i deres pedagogiske praksis. Barnehagelovens tydelige retningslinje, ledet til et ønske om å undersøke barnehagepersonalets opplevelser tilknyttet tematikken, eller mer presist, barnehagelæreres. På bakgrunn av sin utdanning, har en som barnehagelærer gjerne en overordnet funksjon i personalgruppen (Eidhamar og Leer-Salvesen, 2017, s.151). Derfor kan en videre tolke at en som barnehagelærer har et økt ansvar i å sikre at nye lovparagrafer, slik som paragraf 41, blir fulgt opp i det pedagogiske arbeidet. Likeså ønsker jeg å utforske barnehagelæreres ulike forståelser tilknyttet nulltoleranse for krenkelser, ut ifra at krenkelser gjerne baseres på subjektive opplevelser. Jeg ønsker dermed å undersøke barnehagelæreres forståelser av nulltoleranse for krenkelser av barn, gjennom å få innblikk i deres erfaringer og opplevelser tilknyttet tematikken i barnehagen, og videre få innsyn i deres praktisering av nulltoleranse. Ut ifra dette formulerte jeg, i samråd med mine veiledere, følgende problemstilling:

Hvordan forstår og praktiserer barnehagelærere nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen?

1.2 Oppgavens oppbygging

For å besvare problemstillingen ovenfor, skal jeg til å begynne med, legge fram et teoretisk grunnlag. De teoretiske perspektivene jeg presenterer, vil være utvalgt på bakgrunn av problemstillingen, samt informantenes utsagn. Etter teorikapittelet vil et metodekapittel gi innsikt i mitt valg av metode, og hvordan både planlegging og gjennomføring av dette har forløpet. Ved å ta utgangspunkt i mitt datamateriale, sett opp imot det teoretiske grunnlaget, skal jeg i siste kapittel presentere funn og drøfte disse. Til slutt vil refleksjonene bli avrundet i en avslutning.

2.0 Teoretisk grunnlag

Det teoretiske grunnlaget tar utgangspunkt i ulike teori som bidrar til å besvare problemstillingen. I den sammenheng har informantenes utsagn vært retningsgivende for avgrensingen, da deres perspektiver på tematikken danner grunnlaget for å kunne besvare problemstillingen. Da problemstillingen i stor grad tar utgangspunkt i barnehageloven paragraf 41, *Nulltoleranse og forebyggende arbeid* (Barnehageloven – bhl, 2020), vil barnehageloven få en tildelt plass i teorikapittelet. Videre vil jeg rette søkelyset mot begrepene Nulltoleranse og Krenkelser. Definisjonen av nulltoleranse og ulike perspektiver på krenkelser, og arbeid omkring dette, blir i den sammenheng synliggjort.

2.1 Barnehageloven og rammeplanen

Da problemstillingen tar utgangspunkt i barnehagelovens paragraf 41, vil dens innhold være retningsgivende i min forståelse av begrepet. I den sammenheng synliggjøres utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering som eksempler på krenkende adferd. Denne paragrafen er videre tilknyttet kapittel 8, *Psykososialt barnehagemiljø*. Underlagt dette kapitlet er det tre gjeldende paragrafer. I tillegg til paragraf 41, *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*, hvor innholdet i sin helhet ble gjengitt i innledningen, vil paragraf 42 og 43 gi ytterligere retningslinjer for å oppnå et godt psykososialt miljø og forhindre krenkelser. Herunder retter paragraf 42 seg mot barnehagepersonalets aktivitetsplikt i tilfeller hvor det mistenkes at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. I slike situasjoner skal en handlingsplan utformes, hvor saken undersøkes, og tiltak skal innføres basert på konkret og faglig vurdering. Paragraf 43, retter seg også mot personalets aktivitetsplikt, men vektlegger spesifikt en skjerpet aktivitetsplikt dersom én som arbeider i barnehagen, krenker barn. I situasjoner med slike mistanker skal personalet melde fra til styreren (Barnehageloven – bhl, 2020, §§ 41-43).

Samtidig som at barnehagelovens innhold er retningsgivende for barnehagens daglige drift, samt dens pedagogiske praksis (Korsvold, 2024), fastsetter rammeplanen utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.3). I den sammenheng belyser rammeplanen at barnehagen skal ha en forebyggende funksjon, hvor barnas fysiske og psykiske helse fremmes, og krenkelser skal forebygges. Videre skal barnehagen være et trygt sted, hvor barna kan utprøve forskjellige sider ved samspill,

fellesskap og vennskap. I den forbindelse skal barna få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11).

2.2 Hva betyr nulltoleranse?

Begrepet nulltoleranse blir i *Det Norske Akademis Ordbok* rettet mot betydningen: ingen toleranse, og det vises videre til en bruk av ordet som sikter til motstand mot en adferd eller tilstander som oppfattes som uakseptable («Nulltoleranse,» u.å.). Bakgrunnen for problemstillingen, og bruken av begrepet nulltoleranse, er som tidligere nevnt barnehagelovens paragraf 41, *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*. I den sammenheng formidles det at barnehagens personale skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser. Dette innebærer at personalet har aktivitetsplikt, og en handlingsplan skal utformes hvor tiltak skal innføres (Barnehageloven – bhl, 2020, §§ 41-43). Videre er det informantenes tolkninger av begrepet, som er relevante for problemstillingen.

2.3 Krenkelser

Krenkelser blir sett på som et samlebegrep for ord og handlinger som krenker en persons verdighet og integritet (NOU:2, 2015 i Nergaard, 2022, s. 80-81). Nettopp hva som defineres som krenkende handlinger for ulike mennesker, vil likevel være av subjektiv art, spesielt om en ser på krenkelser gjennom Axel Honneths fenomenologiske perspektiv. Et slikt perspektiv på krenkelser, innebærer at vi som individer har ulike opplevelser av hva som oppleves krenkende. Honneth formidler at vi alle er forskjellige, har ulike livserfaringer, ulike sårbarheter og styrker. Videre vil krenkelser være noe som både forekommer i og oppleves i ulike kontekster og sosiale settinger (Honneth et al., 2003 i Nergaard, 2022, s.81). Selv om krenkelser altså er subjektivt, blir anerkjennelse sett på som en viktig motsats til krenkelse (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.67). Ved å møte andre mennesker med blant annet forståelse, innlevelse, bekreftelse, åpenhet og en genuin respekt for den andres opplevelsesverden, vil en anerkjenne dem og deres opplevelser. Gjennom hele vår væremåte i relasjon til andre, vil anerkjennelse kunne komme til uttrykk. I den forbindelse er likeverdighet og respekt grunnleggende holdninger (Bae, 1996 i Selmer-Olsen, 2022, s.39). I møte med barn, er en anerkjennende først og fremst gjennom å utøve kjærlighet og møte dem med respekt (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.67). Barn kan oppleves urimelige ut ifra et voksent perspektiv, og deres følelser kan mange ganger virke ulogiske. Likevel er det

avgjørende å respektere barna ved å ta deres uttrykk på alvor, da deres følelser og opplevelser er både ekte og ærlige (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.145). Om en ikke evner å møte barn med respekt over deres egne opplevelser, og derimot avviser dem, kan det lede til en følelse av å bli krenket (Selmer-Olsen, 2022, s.40). Brudd på anerkjennelse kan videre inkludere tillitsbrudd, avvisninger, nedverdigelser, og handlinger slik som ekskludering og ulike fysiske, psykiske og sosiale handlinger (Nergaard, 2022, s.81).

Maktbruk og maktmisbruk

Som barnehagelærer vil en ha stor innflytelse på barna. Dette på bakgrunn av sin utdanning og faglige posisjon, og ikke minst vil en som voksen ha evnen til å skape stor fortrolighet og tillitt til barna (Tholin, 2021, s.92). I forhold til et sårbart barn, vil en som barnehagelærer derfor ha en uhyre sterk maktposisjon. Et slikt forhold legger et stort ansvar på barnehagelæreren (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.143). Dingstad belyser at det er en vesentlig forskjell mellom maktbruk og maktmisbruk. Å ta beslutninger basert på barnets beste, vil være maktbruk (Dingstad, 2018, s.120). Gjennom arbeidsdagen må barnehagepersonalet bruke makt over barna, men da vil det være avgjørende at maktbruken utøves til barnets beste og på en etisk reflektert måte som samsvarer med barnehagens overordnede verdier (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.144). Visse former for grensesetting, kan i den sammenheng være nødvendig, da barn skal lære og ta hensyn til andre, samtidig som de får utvikle sine unike muligheter. Skal grensesetting riktignok ha noe mening, må overtredelser innebære en form for reaksjon. I den sammenheng er det vesentlig at barnet ikke blir krenket, påført skam eller ydmyket som en form for straff. Likeså må barnet motta informasjon for å forstå hvorfor handlingen ikke kan aksepteres (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.111). Når personalet derimot slutter å ta valg som retter seg mot barnets beste, vil det være maktmisbruk. Slike beslutninger er verken begrunnet i stillingsinstrukser, lover, forskrifter eller kompetanse knyttet til yrket (Dingstad, 2018, s.120). Samtidig belyser Tholin at det vil være etisk utfordrende hvis personalet utøver sin makt ubevisst (Tholin, 2021, s.92).

Ekskludering

I barns liv har lek en sentral plass. Den har en egenverdi, da leken i seg selv er både lystbetont og motiverende for mange barn. Leken har videre stor betydning for deres utvikling og sosialisering (Lillemyr, 2020, s.33). I perioder kan likevel barn streve med å bli inkludert i lek (Mørland, 2022, s.59). Å mestre slike sosiale utfordringer er en del av barns oppvekst (Nergaard, 2022, s.78), da kroppen skal lære seg ulike sosiale situasjoner, og egne og andres grenser skal utprøves. Ulike former for ekskludering vil altså være en del av barns naturlige sosialisering (Rosell, 2022, s.64). Likevel kan slike situasjoner oppleves som både vondt og krenkende (Nergaard, 2022, s.77), da barn har en grunnleggende tillit til andre, samt en indre motivasjon for både lek og samspill (Stern, 1985 i Nergaard, 2022, s.77). En blir spesielt kritisk når barn ekskluderes fra lek over lengre tidsperioder, og når ingen voksne griper inn og bidrar med løsninger (Mørland, 2022, s.59).

Det emosjonelle stresset som oppstår etter å ha blitt ekskludert, kan gjøre det utfordrende for barn å gjenoppta positiv sosial kontakt (Stenseng et al., 2014 i Nergaard, 2022, s.77). Derfor vil det være meningsfullt for barna å bli sett av barnehagelærere som lytter og forstår, for å ivareta deres subjektivitet og opplevelse av verdighet i det sosiale miljøet (Nergaard, 2022, s.78). Personalets støtte i etterkant vil videre være avgjørende for at barna får delta i lek igjen (Nergaard, 2022, s.77). Det vil i den sammenheng være vesentlig at en som barnehagelærer trer støttende til i de sosiale forhandlingene i leken, for å forebygge ekskludering fra lek (Nergaard, 2022, s.79).

De ulike barna i barnehagen, vil kunne vekke forskjellige følelser, også i personale. Noen av barna får personalet raskt sympati for, mens andre barn kan oppleves provoserende. Selv om alle følelser er tillat i møte med barna, skal en likevel ikke handle ut ifra dem alle. Alle barn i barnehagen skal få kjærlighet av personalet, og det er også en vesentlig faktor at denne kjærligheten er fordelt tilnærmet likt mellom barna. I barnehagen er personalets oppgave dermed å vise kjærlighet uavhengig av de spontane og flyktige følelsene som til enhver tid måtte være der (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.146-147).

Barns kroppslige uttrykk

I barnehagen lever barna først og fremst et kroppslig og sanselig liv, hvor de gjennom alle sansene, opplever verdenen (Moser, 2018, s.25). Erfaringsdannelse gjennom kropp og bevegelse blir særlig tydelig hos barn når språket ennå ikke er fullt utviklet. Kroppen blir dermed et grunnleggende element for barnehagebarns kommunikasjon, og har derfor også stor betydning for deres sosiale relasjoner. Gjennom kroppen kan barn gi uttrykk for behov, ønsker og følelser, både bevisst og ubevisst (Moser, 2018, s.28). Da vil også mindre gode følelser, slik som irritasjon, stress, skuffelse og usikkerhet, uttrykkes kroppslig (Moser, 2018, s.26), noe som kan resultere i at barna for eksempel dytter, knuffer eller klyper andre (Moser, 2018, s.25). Spesielt for små barn som ikke har ferdig utviklet sitt verbalspråk, blir kroppen det eneste de kan uttrykke sine følelser med (Moser, 2018, s.28). For å forebygge og løse eventuelle problemer som kan oppstå i slike situasjoner, kreves det kompetente ansatte i møte med barns kroppslighet i barnehagen (Moser, 2018, s.27).

2.4 Voksenrollen

Rammeplanen belyser at barnehagen skal være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.8). Videre formidles det at alle barn skal få erfare å være i positive samspill med både barn og voksne, ved at barnehagen tilrettelegger for utvikling av både vennskap og sosialt fellesskap. Da må personalet hjelpe barna til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22-23).

Alle barn er forskjellige. De starter i barnehagen med ulike forutsetninger, og de blir møtt med varierte forventninger (Mørland, 2022, s.54). For å kunne ivareta alle barn på best mulig måte, utfordres barnehagelæreres verdigrunnlag og kompetanse til å møte det enkelte barnet ut ifra sitt ståsted (Mørland, 2022, s.55). Likeså formidler Tholin at alle barn har rett til å oppleve seg selv som betydningsfulle i barnehagens fellesskap, uavhengig av deres funksjonsnivå, alder, kjønn og familiebakgrunn (Tholin, 2021, s.95-96). For å ta de riktige valgene for handling, i møte med alle barn, må barnehagelæreren ha grunnleggende kunnskap om barn og barndom, og ha relevant erfaringskunnskap (Lauvås & Handal, 2014 i Frønes, 2022, s.19). Videre behøver barnehagelærere kompetansen til å ta reflekterte valg for handling til det beste for barna, i både planlagte og spontane situasjoner (Frønes, 2022, s.19). I den sammenheng vil det være essensielt å lokalisere personalets holdninger og verdier, da dette

påvirker deres handlinger i møte med barna (Tholin, 2021, s.59). I møte med barn kan personalets handlinger oppfattes anerkjennende, men også krenkende (Tholin, 2021, s.96). Derfor vil det være nødvendig at personalet reflekterer kritisk over både egne og kollektive handlingsmåter, som kommer til uttrykk i praksis (Skoglund & Sundvall, 2021, s.44). Selv om barnehagelærere har det formelle ansvaret for å øke kompetansen i personalet, vil det likevel være vesentlig med kompetanseheving hos alle ansatte, uavhengig av formell kompetanse eller ikke. Som personale i barnehagen utøver alle ledelse over det pedagogiske arbeidet, og ikke minst barna (Tholin, 2022, s.158). I den forbindelse vil refleksjoner være et godt utgangspunkt for å undersøke personalets holdninger og verdier (Tholin, 2021, s.57).

Et godt miljø i personalgruppen er avgjørende for å skape en god barnehage, både for barna og de voksne. I en personalgruppe med et godt fellesskap, vil personalet være rausere med oppmuntring og ros, og samtidig tørre å kommunisere det som er negativt når uenigheter oppstår. Hvis uenighetene tas opp i en åpen konstruktiv dialog, vil de være en ressurs for personalgruppen, da de kan føre til både nytenkning og vekst (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.150-151). Selv om det er et dårlig alternativ å holde uenigheter og irritasjoner for seg selv, ønsker de færreste å kritisere sine medarbeidere. En er gjerne redde for å såre og være negative. Men mange ganger bunner dette i en redsel for den reaksjonen man kan få tilbake, og et utfall hvor en kanskje ikke blir godt likt lengre (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.151). Det er likevel vesentlig å huske at barnehagelæreren alltid skal forsvare barna, gjennom å være deres talerør, og fremheve og synliggjøre deres perspektiver. Dette vil være vesentlig for å sikre at alle barn får en reel mulighet til innflytelse i barnehagens hverdag (Tholin, 2021, s.95-96).

Inkludering av foresatte vil være en viktig del av voksenrollen da barnehagen, ifølge rammeplanen, skal tilrettelegge for et godt foreldresamarbeid med god dialog mellom partene. Barnets beste skal alltid være målet i dette samarbeidet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). Videre har både barn og foresatte rett til å medvirke i prosesser omkring planlegging og vurdering av pedagogisk arbeid (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Inkludering av de foresatte i det pedagogiske arbeidet vil være vesentlig for å vise respekt. Å respektere de foresatte, innebærer at en evner å holde kommunikasjonen åpen og prøver å komme fram til løsninger som de fleste kan akseptere (Sand, 2020, s.239).

3.0 Metode

Vitenskapelig metode er fremgangsmåter for å gi svar på ulike typer forskningsspørsmål (Bergsland & Jæger, 2022, s.29). Valg av metode vil videre være retningsgivende for hvordan en skal analysere innhentet informasjon, samt hva den forteller oss om samfunnsmessige forhold og prosesser. Det dreier seg altså om å samle inn, analysere og tolke data (Johannessen et al., 2021, s.21). I dette kapittelet skal jeg rette blikket mot nettopp metode. Jeg skal formidle mitt valg, og ikke minst begrunne dette. Videre vil jeg gi innblikk i både planlegging og gjennomføring av datainnsamling, og analyse av datamaterialet. Avslutningsvis vil jeg formidle perspektiver på kvalitetsvurdering og etiske retningslinjer i forbindelse med metodevalg, samt planlegging og gjennomføring.

3.1 Valg av metode

I valg av metode skiller en hovedsakelig mellom kvantitative og kvalitative metoder (Johannessen et al., 2021, s.22). Kvantitativ forskning er metoder som forholder seg til tall og det som er målbart. En spørreundersøkelse er et eksempel på en slik metode. I den sammenheng blir resultatene gjerne framstilt gjennom statistiske fremstillinger (Bergsland & Jæger, 2022, s.30-31). Kvantitative metoder vektlegger med andre ord utbredelse og antall (Bergsland & Jæger, 2022, s.28). En kvalitativ metode opererer på sin side med tekst (Johannessen et al., 2021, s.261), går mer i dybden og vektlegger betydning. (Bergsland & Jæger, 2022, s.28). Det er nettopp en kvalitativ metode jeg har valgt å benytte. Det var likevel flere valg jeg måtte ta, da den kvalitative forskningen inkluderer et bredt spekter av innsamlingsmetoder, slik som intervju, observasjon, analyser av dokumenter og litteraturstudier (Bergsland & Jæger, 2022, s.29). I den sammenheng falt valget på å benytte kvalitativ metode i form av intervju.

Kvalitative intervjuer en metode som gjør det mulig å få fyldige og detaljerte beskrivelser av området som studeres, samtidig som de fleste informanter vil føle seg komfortable i en intervjusituasjon (Johannessen et al., 2021, s.105). Da jeg valgte denne metoden, var det først og fremst problemstillingen som var retningsgivende, da Bergsland og Jæger belyser at ideelt sett, skal nettopp problemstillingen styre valget av metode (Bergsland & Jæger, 2022, s.28). I min problemstilling: «*Hvordan forstår og praktiserer barnehagelærere nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen?*», er jeg ute etter barnehagelæreres forståelser og deres praktisering. Ved å velge intervju, får jeg muligheten til å spørre mine informanter direkte om

hvordan de forstår tematikken jeg presenterer. Ulike refleksjonsspørsmål kan videre gi innsikt i deres opplevelser og erfaringer på området. Når en ønsker fyldige og detaljerte beskrivelser av informanternes forståelser, erfaringer, meninger, holdninger og refleksjoner knyttet til et fenomen, vil nettopp kvalitative intervjuer være ideelt å benytte (Johannessen et al., 2021, s.106).

3.2 Planlegging av datainnsamling og adgang til felten

Tidlig i planleggingen av intervjuene utformet jeg et informasjons- og samtykkeskjema til mine informanter, og begynte å utvikle en intervjuguide. I den sammenheng valgte jeg å ta utgangspunkt i et semistrukturert intervju. Bakgrunnen for dette er at menneskers erfaringer og oppfatninger kommer best frem når informanten kan være med å bestemme hva som tas opp i intervjuet (Johannessen et al., 2021, s.106), og som tidligere nevnt ønsker jeg nettopp innsikt i barnehagelæreres erfaringer. I et semistrukturert intervju, tenker jeg dette er mulig, da en har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt, mens spørsmål, temaer og rekkefølgen kan variere. Da kan intervjueren bevege seg frem og tilbake (Johannessen et al., 2021, s.108). Nettopp denne balansen mellom struktur og frihet var ønskelig.

Videre var en strategisk utvelgelse utgangspunktet for valg av informanter. Slik utvelgelse baseres på at vi systematisk velger personer som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018, s.54). Derfor behøvde jeg først og fremst informanter som var barnehagelærere. For å øke sannsynligheten for at informantene også hadde erfaring omkring tematikken, ønsket jeg å finne barnehagelærere med minimum fem års erfaring. For å få adgang til felten tok jeg kontakt med tre barnehagelærere jeg har kjennskap til, men ikke var i nære relasjoner til. Bergsland og Jæger formidler at mellom tre og fem informanter vil være passende i en bacheloroppgave (Bergsland & Jæger, 2022, s.33). Ved å velge nettopp tre barnehagelærere, tenkte jeg at jeg ville motta et godt nok datagrunnlag, hvor mengden også var overkommelig å analysere. Jeg var svært heldig da alle tre barnehagelærerne jeg kontaktet, ønsket å delta. Samtlige er pedagogiske ledere, og har videre erfaring og kompetanse omkring arbeid med tematikken.

3.3 Beskrivelse av gjennomføring

I forkant av intervjuene sendte jeg mine informanter informasjon om prosjektet, slik som informasjons- og samtykkeskjemaet og en intervjuguide med intervjuets hovedspørsmål. Dette opplevde jeg som et viktig ledd i å sikre at informantene hadde fullt innblikk i hva deres deltakelse innebar. Nettopp det å overrekke informasjon om både seg selv og prosjektet, vil være vesentlig for å utvise både redelighet og respekt (Bergsland & Jæger, 2022, s.43). Videre må intervjueren etablere en atmosfære hvor informanten føler seg trygge nok til å snakke fritt (Bergsland & Jæger, 2022, s.34). I den forbindelse var en viktig forutsetning at alle intervjuene ble gjennomført på informantenes egne arbeidsplasser, hvor de allerede er kjente og trygge. Videre ønsket jeg å skape så trygge rammer som mulig. I starten av intervjuene hilste vi på hverandre og satte oss godt til rette på ulike møterom. Deretter mottok informantene informasjons- og samtykkeskjemaet i papirform, slik at de kunne bli oppdatert på prosjektet, og ikke minst deres rettigheter. Etter å ha signert skjemaet, startet jeg intervjuene med å lese opp problemstillingen, etterfulgt med noen oppvarmingsspørsmål knyttet til informantenes bakgrunn, og stilling. Dette opplevde jeg som gunstig for intervjuet, da jeg tenker det ville vært overveldende å starte rett på spørsmålene omkring tematikken. Før vi begynte selve intervjuet leste jeg til slutt opp barnehageloven paragraf 41, *Nulltoleranse og forebyggende arbeid* (Barnehageloven – bhl, 2020, § 41), da denne danner bakgrunnen for tema og problemstilling.

Videre vil aktiv lytting i møte med informantene, være av stor betydning for intervjuets kvalitet (Bergsland & Jæger, 2022, s.34). Dette var noe jeg etterstrebet i gjennomføringen av datainnsamlingen, og håper jeg oppnådde. At det var første gang jeg gjennomførte slike intervjuer, var likevel en avgjørende forutsetning for gjennomføringen. Mangel på erfaring tenker jeg blant annet førte til at oppfølgingsspørsmålene ikke alltid var like relevante til informantenes utsagn. Jeg prøvde likevel å være bekreftende, og vise respekt og anerkjennelse for det informantene delte, uavhengig av om jeg var enig i deres utsagn eller ikke. Det var interessant å se hvor ulikt informantene tolket enkelte spørsmål. Dette synliggjorde ulike perspektiver, som jeg på forhånd ikke hadde planlagt, noe som var svært interessant. Alt i alt opplevde jeg intervjuene som positive opplevelser, og verdifull erfaring.

3.4 Analyse av datamateriale

En viktig målsetting ved kvalitative tilnæringer, vil være at en oppnår en forståelse av sosiale fenomener (Thagaard, 2018, s.11), og det å kunne fortolke disse fenomenene får stor betydning (Bergsland & Jæger, 2022, s.29). Dermed ble steget etter gjennomførte intervjuer, å analysere datamaterialet. Da jeg hadde benyttet lydopptak, måtte jeg først og fremst transkribere innholdet. Da kan man spille av opptaket og transkribere hele intervjuet ordrett (Johannessen et al., 2021, s.119), noe jeg valgte å gjøre. Deretter renskrev jeg dette for å omformulere informantens utsagn fra dialekt til bokmål. Til slutt satt jeg igjen med utskrifter fra de tre intervjuene. Dette vil være delvis rekonstruksjon av intervjuet, da utskrifter ikke dokumenterer egne observasjoner, fortolkninger, erfaringer og bedømmelser (Johannessen et al., 2021, s.117).

Analyse av datamateriale handler først og fremst om å redusere datamengde og skape orden, struktur og mening (Bergsland & Jæger, 2022, s.45). For å gjøre nettopp dette, tok jeg utgangspunkt i kategorisk inndeling av data. Da lages et system i datamaterialet ved å sette merkelapper på ulike deler av teksten, som gjør det mulig å identifisere og finne igjen spesielle temaer (Johannessen et al., 2021, s.154). For å danne et slikt system og identifisere aktuelle temaer, markerte jeg relevante sitater i teksten med ulike fargekoder. Deretter benyttet jeg en tabell hvor jeg fylte inn sitater fra informantens utsagn, knyttet til aktuelle temaer. Da kunne jeg se på likheter og ulikheter i informantens utsagn. Jeg skrev både inn direkte sitater fra datamaterialet, og skrev vedsiden av egne tolkninger basert på deres utsagn og tematikken. Dette tenker jeg var viktig for å skille mellom informantens faktiske uttalelser og egne tolkninger. Da jeg hadde en stor mengde datamateriale å gå ut ifra, kunne jeg valgt svært mange temaer, men ekskludering og kroppslige handlinger, robuste barn, maktmisbruk og ulike utfordringer omkring nulltoleranse ble de overordnede temaene i analysen.

3.5 Kvalitetsvurdering

Gjennomgående i hele metodekapittelet har jeg ønsket å tydelig formidle mine ulike valg og begrunnelsen for disse. Nettopp det å gi en åpen og detaljert fremstilling av prosessen, formidler Bergsland og Jæger vil bidra til økt reliabilitet (Bergsland & Jæger, 2022, s.44). I tillegg tenker jeg kvaliteten på det innsamlede datamaterialet øker, da jeg benyttet meg av lydopptaker. Thagaard formidler nettopp at lydopptak i intervjusituasjoner vil gi den mest

fyldige informasjonen om dialogen mellom forsker og informant, da alt som sies vil bli bevart (Thagaard, 2018, s.111-112).

Å møte et fenomen uten å være påvirket av egne forutsetninger og fordommer vil være umulig, da en har tanker om alle fenomener en møter, uavhengig av om det er bevisst eller ubevisst (Bergsland & Jæger, 2022, s.30). Det var derfor viktig å tydeliggjøre for meg selv hvilke forståelser og erfaringer jeg har, som kunne påvirke intervjusituasjonene. Da barnehageloven paragraf 41, Nulltoleranse og forebyggende arbeid (Barnehageloven – bhl, 2020, § 41), er bakgrunnen for valg av problemstilling, er det tydelig at min forståelse er påvirket av barnehagelovens innhold. Videre har egne opplevelser omkring krenkelser påvirket meg. Å reflektere over egen bakgrunn og forståelse, bidro til bevisstgjøring over egen bagasje, noe som tenkelig bidro til at jeg i mindre grad ble påvirket under intervjuene. Slik Dalland belyser, er det vesentlig å bli bevisst over sin førforståelse, knyttet til fenomenet en skal studere, slik at en kan gjennomføre en undersøkelse på en så saklig måte som mulig (Dalland, 2012 i Bergsland & Jæger, 2022, s.30).

Troverdighet handler videre blant annet om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke (Kvale & Brinkmann, 2015 i Bergsland & Jæger, 2022, s.44). Jeg velger derfor å se kritisk på mitt valg av metode. Som nevnt ovenfor valgte jeg å benytte intervju for å besvare problemstillingen. Denne metoden vil riktignok gi innsyn i informantenes praksis gjennom kun deres egne uttalelser. Om disse er reelle bilder på det arbeidet som faktisk utspiller seg i gjeldende barnehager, vil være umulig å vite. Informanter kan velge å presentere seg selv på en gunstig måte, ved å beskrive sine erfaringer i lys av et ønske om å gjøre et godt inntrykk (Thagaard, 2018, s.108). I den sammenheng kunne tenkelig benyttelse av flere innsamlingsmetoder, skapt et mer nyansert bilde på problemstillingen. Gjennom metodetriangulering, hvor en tar i bruk flere ulike metoder, både kvantitative og kvalitative, kan en øke troverdigheten ved at samme problemstilling blir belyst fra forskjellige innfallsvinkler (Bergsland & Jæger, 2022, s.31). I tillegg til intervju og dens bruksområder, kan for eksempel observasjoner i felten videre gi innblikk i hvordan personer forholder seg til hverandre (Thagaard, 2018, s.11). En kvantitativ spørreundersøkelse, kan på sin side bidra til større utbredelse (Bergsland & Jæger, 2022, s.28). Gjennom metodetriangulering kan en dermed oppveie svakhetene i den kvalitative og kvantitative forskningen, ved å utnytte styrkene til begge (Johannessen et al., 2021, s.262). Likevel ville benyttelse av flere innsamlingsmetoder resultert i et massivt, og mest sannsynlig u håndterlig, omfang med datamateriale. Dermed avgrenset jeg metodevalget, og benyttet kvalitative intervjuer som

eneste innsamlingsmetode. Selv med sine utfordringer, retter intervju seg i størst grad mot problemstillingen, da intervju ga muligheten til å få innsyn i både forståelsen og praktiseringen til barnehagelærere, noe verken observasjon eller en spørreundersøkelse kunne gjort alene.

Når det kommer til valg av metode, kunne jeg også valgt å gjennomføre intervjuene i grupper. Da kan informantene, gjennom diskusjon, gi respons til hverandres synspunkter, som kan bidra til å utdype relevante temaer (Thagaard, 2018, s.92). Jeg var likevel redd for at enkelte av informantene ikke ville delt sine tanker i en slik intervjusituasjon. I gruppeintervju fremmes gjerne de mest dominerende synspunktene, mens enkelte vegrer seg for å dele sine meninger (Thagaard, 2018, s.92). Gjennom individuelle intervjuer unngår en derimot dette, og jeg kunne vektlegge at hver enkelt stemme ble hørt.

3.6 Etiske retningslinjer

Forskerens etiske ansvar knyttes i særlig grad til hovedprinsippene informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). Tidlig i prosessen utformet jeg derfor et informasjons- og samtykkeskjema, som er rettet mot den etiske retningslinjen, informert samtykke. Dette innebærer at informantene informeres om de overordnede målene for intervjuet, samt mottar informasjon om at deltakelsen er frivillig og at deres samtykke kan trekkes når som helst i prosessen, uten konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). I tillegg ønsket jeg å benytte lydopptaker under intervjuene. Å forsøke å huske det som blir sagt under intervjuet, vil være umulig, og lydopptak er en god måte å sikre dokumentasjon (Johannessen et al., 2021, s.118). I den sammenheng regnes stemme på lydopptak som en personopplysning, noe som utløser meldeplikt til NSD, Norsk senter for forskningsdata (Bergsland & Jæger, 2022, s.49), eller Sikt som det nå er endret til. I den forbindelse sendte jeg inn en søknad til Sikt med informasjons- og samtykkeskjemaet, en intervjuguide og ikke minst informasjon om hvordan jeg skulle oppbevare personopplysninger på etisk forsvarlig vis. Denne søknaden ble raskt godkjent.

Videre er konfidensialitet viktig å forholde seg til. Dette medfører at en ikke offentliggjør personlige data som kan avsløre deltakerens identitet (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). Det første tiltaket jeg gjorde, når det kommer til konfidensialitet, var å kjøpe inn egen diktafon til å benytte under intervjuene. Dette sikrer at lydopptaket, og informantenes stemmer, ikke kommer på avveie under noen omstendigheter. Disse lydopptakene blir slettet ved

prosjektslutt. Videre vil det være avgjørende å benytte fiktive navn eller koder for å sikre konfidensialitet, spesielt i intervjustudier (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). Jeg har dermed valgt å anonymisere personopplysningene gjennom bruk av alternative navn: Informant En, To og Tre.

Til slutt vil det etiske ansvaret, konsekvenser, omhandle forpliktelsen forskeren har for å unngå at deltakerne blir utsatt for urimelige eller alvorlige belastninger som følge av deltakelsen (NESH, 2016:19 i Thagaard, 2018, s.26). Likevel vil konsekvenser også dreie seg om eventuelle fordeler deltakerne kan få ut av deltakelsen, som for eksempel ny kunnskap, refleksjon og ettertanke (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). For å sikre informantenes syn på deltakelsen, spurte jeg derfor før intervjustlutt hvordan det var å delta. I den forbindelse fikk jeg utelukkende positive tilbakemeldinger, da informantene opplevde det som morsomt å delta, og synes ikke minst at det var en interessant og viktig tematikk.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

I dette kapittelet skal mine funn drøftes oppimot teorien som ble presentert i teorikapittelet. Kapittelet, Presentasjon av funn og drøfting, skal dermed bidra til å besvare problemstillingen:

Hvordan forstår og praktiserer barnehagelærere nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen?

4.1 Det krenkede barnet

Krenkelser blir sett på som et samlebegrep for ord og handlinger som krenker en persons verdighet og integritet (NOU:2, 2015 i Nergaard, 2022, s. 80-81). Likevel har individer ulike livserfaringer, sårbarheter og styrker. Disse ulikhetene medfører at en vil ha ulike opplevelser av hva som oppleves krenkende (Honneth et al., 2003 i Nergaard, 2022, s.81). Nettopp på bakgrunn av denne subjektiviteten omkring krenkelser, var det svært interessant å få innblikk i barnehagelæreres perspektiver på hva som kan oppleves krenkende for barn. Informantene gir tidlig uttrykk for at svært mange ting, om ikke alt, kan oppleves krenkende. Dermed ble det enda mer interessant å få innblikk i hvordan personalet praktiserer nulltoleranse for krenkelser av barn i slike situasjoner.

Flere av informantene, trekker frem ulike kroppslige handlinger, og gir videre innblikk i hvordan de forholder seg til dette i barnehagen. Informant To uttrykker at fysiske ting skjer hele tiden i lek og samspill, da barna er impulsive og de tester og prøver. I den sammenheng mener informant Tre at mye er en del av barnas naturlige utvikling. Og nettopp utprøving av ulike kroppslige handlinger, kan sees tett oppimot barn kroppslighet. Slik Moser belyser, opplever og erfarer barna verden gjennom kroppen og sansene (Moser, 2018, s.25), og spesielt for små barn, som ikke har ferdig utviklet sitt verbalspråk, blir kroppen det eneste de kan uttrykke seg med (Moser, 2018, s.28). Da vil også mindre gode følelser, slik som irritasjon, stress, skuffelse og usikkerhet, uttrykkes kroppslig (Moser, 2018, s.26), noe som kan resultere i at barna for eksempel dytter, knuffer eller klyper andre (Moser, 2018, s.25). Å utprøve ulike kroppslige handlinger er altså en naturlig del av barnas utvikling. Likevel er det et viktig poeng at ulike fysiske handlinger kan bli definert som krenkende (Nergaard, 2022, s.81). Hvordan kan en da vise nulltoleranse for noe som i utgangspunktet er vanskelig å skille mellom utprøving og krenking? I den sammenheng forteller informant Tre:

«... det er veldig vanskelig å kategorisere at en toåring slår et annet barn, som krenking selv om det kan føles krenkende for det enkeltbarnet. Vi er jo alltid der for å si «det er ikke greit», «jeg vil at du stopper» og «jeg vil ikke at du slår», «du kan godt bli sint, men jeg vil ikke at du slår for det er vondt» og så videre.»

Det kan tolkes som at informant Tre ikke nødvendigvis definerer disse kroppslige handlingene som krenkelser, nettopp fordi små barn utforsker og tester. Likevel antyder informanten at situasjonene skal håndteres, ved å sette grenser. Min oppmerksomhet ble spesielt rettet mot: *«du kan godt bli sint, men jeg vil ikke at du slår for det er vondt»*. Dette kan trekkes til både anerkjennelse og grensesetting i møte med barn. I grensesetting vil det være vesentlig at barnet mottar informasjon, for å forstå hvorfor handlingen ikke kan aksepteres (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.111). Informanten setter her en tydelig grense for barnet, hvor det forklares hvorfor barnet ikke kan slå. Samtidig anerkjennes barnets følelser. I møte med barn, er en anerkjennende først og fremst gjennom å utøve kjærlighet og møte dem med respekt (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.67) ved å ta deres uttrykk på alvor (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.145). Ved å fortelle barnet at det er lov å bli sint, kan det tolkes slik at informant Tre viser både forståelse og respekt for barnets følelser, og på den måten viser anerkjennelse. Informantens utsagn kan dermed tolkes slik at uavhengig av om en tenker at barnet krenker eller ikke, skal det settes grenser for barnas kroppslige handlinger, når det påvirker andre negativt. I de situasjonene blir det videre avgjørende å forklare barnet hvorfor grensene settes, og samtidig vise anerkjennelse for barnets opplevelse. Nulltoleranse for krenkelser kan dermed praktiseres gjennom grensesetting og anerkjennelse.

Informant To formidler på sin side hvordan samarbeid med foresatte kan spille en sentral rolle i praktiseringen av nulltoleranse:

«For oss er det kanskje foreldrene som er det viktigste, der vi snakker med foreldrene og er litt i forkant. Den største nulltoleranse for oss, og som er det største problemet på småbarn er ofte biting for eksempel. Det kan jo oppleves veldig vondt for foreldre og forstå det med biting, så det har vi snakket mye om. Det er jo ikke greit, men vi prøver å hjelpe foreldrene til å forstå hva som ligger bak handlingen, men vi skal jo likevel ikke akseptere det. (...) For meg handler det om nulltoleranse.»

Praktisering av nulltoleranse kan i dette utsagnet, i likhet med hva informant Tre forteller, tolkes som at handlingene ikke skal godtas. Men, informant To retter også oppmerksomheten mot samarbeidet med foreldre, noe jeg tenker er svært interessant. Det kan virke som at

foreldrene, i større grad enn barna selv, reagerer på bitingen, og at det derfor er relevant å inkludere dem i prosessen. Inkludering av de foresatte vil også, ifølge Sand, være vesentlig for å vise respekt (Sand, 2020, s.239). Slik inkludering vil på mange måter være i tråd med rammeplanens fordring om at barnehagen skal tilrettelegge for et godt foreldresamarbeid med god dialog mellom partene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). Inkludering av foresatte, gjennom god dialog, kan dermed sees på som en viktig del av praktiseringen av nulltoleranse for krenkelser av barn.

I tillegg til kroppslige handlinger, blir ekskludering eller utestenging fremhevet som krenkende. I den forbindelse forteller informant En:

«... når det gjelder barn, er det jo for eksempel utestenging, hvor det er den balansen mellom den naturlige barneviljen og det med å ta barns ønsker og behov på alvor, samtidig som en skal fremme fellesskap og tilhørighet.»

Informanten forteller videre at personalgruppen har løftet det frem dersom et barn over tid ekskluderes. I den forbindelse formidler informant Tre:

«Hvis du alltid blir utestengt eller har en erfaring med å ikke få være med, så kan én slik avvisning være grusom ...»

Ulike former for ekskludering vil være en del av barns naturlige sosialiseringsspross (Rosell, 2022, s.64), men ifølge Mørland blir en spesielt kritisk når barn ekskluderes fra lek over lengre tidsperioder (Mørland, 2022, s.59). I likhet med Mørland, kan det tolkes at informantene ser på ekskluderingen som mest alvorlig når den er gjentakende. I den forbindelse formidler informant Tre en rekke perspektiver på hvordan en kan møte barna i slike situasjoner:

«Ta barna på alvor: «jeg ser at dette var veldig vanskelig for deg», og prøv og forklar hva de andre mente: «nå hadde dem en lek som var slik og slik, men du skulle få være med etterpå.»

«Det å kanskje være mer oppmerksom på hvordan vi hjelper barna til å inkludere nye barn, eller barn som har andre typer behov ...»

«... når barna begynner å utvikle den empatien, at man bruker det vi har, i særlig litteraturverden, gode bøker og slikt, til å hjelpe dem med å forstå hva vi faktisk gjør mot andre hvis vi gjør sånn eller slikt.»

Informant Tre sine ulike utsagn, kan tolkes dithen at det å jobbe med ekskludering i barnegruppen, kan foregå på flere plan. Når informanten forteller at en må ta barna og deres opplevelser på alvor, kan en nok en gang fremheve anerkjennelse, men her vektlegges også personalets støtte. Nergaard mener da at personalets støtte i etterkant, vil være avgjørende for at barna får delta i lek igjen (Nergaard, 2022, s.77), da det emosjonelle stresset ekskludering påfører, kan gjøre det utfordrende for barna å gjenoppta positiv sosial kontakt (Stenseng et al., 2014 i Nergaard, 2022, s.77). Uavhengig av om utestengingen er et enkelttilfelle eller gjentakende, forstår jeg informantens utsagn slik at barna skal motta støtte i etterkant av opplevelsen, og deres følelser skal anerkjennes. Samtidig kan en tolke at de andre barna, de som ekskluderer, også behøver støtte og hjelp for å inkludere barn i lek. Nettopp det å opptre støttende i de sosiale forhandlingene i leken, fremheves som en viktig del av å forebygge ekskludering (Nergaard, 2022, s.79). Informanten retter også oppmerksomheten mot det å benytte hjelpemidler som for eksempel bøker i arbeidet. Dette kan i likhet med støttende personale, tolkes som et forebyggende tiltak mot ekskludering, ved at barna i større grad evner å identifisere gode og dårlige følelser hos både seg selv og andre. Anerkjennelse, personalets støtte og bruk av hjelpemidler slik som bøker, kan dermed tolkes som viktig i praktiseringen av nulltoleranse. En slik praktisering av nulltoleranse for krenkelsers, som retter seg mot støttende arbeid og forebygging av ekskludering, ser jeg i sammenheng med å etablere et inkluderende barnefellesskap. Slik Tholin belyser, har alle barn rett til å oppleve seg selv som betydningsfulle i barnehagens fellesskap, uavhengig av deres forutsetninger og bakgrunn (Tholin, 2021, s.95-96). Informant En, retter dermed sitt fokus mot barnegruppens fellesskap, fremfor et individualistisk perspektiv:

«Barnehagen kan bli en motvekt ved at vi er en gruppe. Vi er mange samlet, noe en også skal være i skolen. Så det å kunne omgås andre, selv om en ikke har verdens beste kjemi eller omtaler hverandre som bestevenner, vil være en god grunnmur å ha med seg.»

«Jobbe for et godt fysisk- og psykososialt-miljø som fremmer trygghet, omsorg, glede og selyfølelse. (...) At man møter alle barn, kanskje ikke likt, men i forhold til deres behov.»

Slik Mørland beskriver er alle barn forskjellige med ulike forutsetninger (Mørland, 2022, s.54). For å kunne ivareta alle barn på best mulig måte, må det enkelte barnet derfor møtes ut ifra sitt ståsted (Mørland, 2022, s.55). Begge informantenes utsagn, er på mange måter i samsvar med Mørland sitt perspektiv, da de fremmer det å møte barna ut ifra deres behov og deres situasjon. Samtidig er meningene i tråd med rammeplanens innhold, hvor det formidles

at barnehagen skal tilrettelegge for utvikling av både vennskap og sosialt fellesskap. Da må personalet hjelpe barna til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22-23). En kan dermed tolke at praktisering av nulltoleranse for krenkelser, kan omhandle arbeid med barnehagens psykososiale miljø gjennom å skape trygghet og gruppefølelse, og i tillegg etablere et inkluderende barnefellesskap. Dette kan sees i samsvar med utgangspunktet for problemstillingen, barnehageloven paragraf 41, *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*, som er underlagt kapittel 8, *Psykososialt barnehagemiljø*. Her vektlegges det at barnehagen kontinuerlig skal arbeide for å fremme nettopp helsen, trivselen, leken og læringen til barna (Barnehageloven – bhl, 2020, § 41). Når informantenes utsagn kan sees i sammenheng med kapittelets innhold, kan en tenke seg at deres praktisering av nulltoleranse er i tråd med barnehageloven.

4.2 Det robuste barnet

I flere av intervjuene, blir robuste barn tatt opp som en viktig tematikk. I den sammenheng retter jeg oppmerksomheten mot informant To og Tre, da informant En vektlegger dette i liten grad. Det er videre informant Tre som gjennomgående ser på det å ruste barna for deres tilværelse, som helt avgjørende i arbeidet omkring nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen. Informanten beskriver her hvorfor det er så viktig å skape robuste barn:

«For de skal jo tåle ting ellers blir det jo fryktelig vanskelig å komme ut i den virkelige verdenen. Dem er nødt til å tåle å stå i motgang og motstand, uten at verdenen skal klappe sammen av den grunn.»

Meningen til informant Tre, kan sees i sammenheng med måten Nergaard formidler at det å mestre ulike sosiale utfordringer, vil være en del av barns oppvekst (Nergaard, 2022, s.78). Da leken har en sentral plass i barns liv, og er av stor betydning for både utvikling og sosialisering (Lillemyr, 2020, s.33), vil leken som arena være naturlig å trekke fram som et område sosiale utfordringer kan oppstå. Rosell formidler dermed at ulike former for ekskludering vil være en del av barns naturlige sosialiseringsspross for at kroppen skal lære seg ulike sosiale situasjoner, og egne og andres grenser skal utprøves (Rosell, 2022, s.64). Å mestre ulike utfordringer i sosiale situasjoner, kan dermed sees på som både naturlig og viktig for barns liv.

Likevel kan et perspektiv hvor barn skal møte motgang, problematiseres med utgangspunkt i nulltoleransen og et fenomenologisk perspektiv på krenkelser. Ved å rette fokuset mot et slikt perspektiv, fremheves det at vi som individer har ulike opplevelser av hva som oppleves krenkende, nettopp fordi vi alle er forskjellige med ulike sårbarheter og styrker (Honneth et al., 2003 i Nergaard, 2022, s.81). Når det dermed er subjektivt hva som oppleves krenkende, blir et vesentlig perspektiv at mange barn opplever, for eksempel det å bli utestengt fra lek, som både vondt og krenkende (Nergaard, 2022, s.77), da barn har en grunnleggende tillit til andre, samt en indre motivasjon for både lek og samspill (Stern, 1985 i Nergaard, 2022, s.77). I tillegg har flere av informantene allerede omtalt ekskludering, som krenkende for barn. I den sammenheng har personalet, ifølge barnehagelovens nulltoleranse, aktivitetsplikt og skal dermed gripe inn i situasjonen (Barnehageloven – bhl, 2020, §§ 41-43). Skal en ta utgangspunkt i dette, bør altså slik motgang avverges i barnehagen, nettopp fordi slike situasjoner kan oppleves som krenkende for barnet.

Det er likevel svært relevant at samtlige av informantene opplever at svært mye, om ikke alt, kan oppleves som krenkende for barn. I den forbindelse kan en tenke at det vil være umulig, og ikke minst lite hensiktsmessige, å behandle alle forhold som omhandler barnet, med nulltoleranse. I den sammenhengen trekker informantene inn robustheten som gunstig. Informant To tenker at da mange situasjoner kan oppleves krenkende for barn, kan en aldri fjerne det. Informanten mener derfor at de må jobbe med å gjøre barna robuste til å stå i livene sine. Informant Tre tror videre at barnas robusthet, kan bidra til å skille mellom hva som faktisk er krenkende og hva vi bare er nødt til å oppleve, og tenker videre at robuste barn vil tåle mere. Det blir videre tydelig, gjennom både informant To og Tre sine utsagn, at det å bli robust, ikke enstydig betyr at barnet skal oppleve motgang, slik som krenkelser, på egenhånd. Snarere tvert imot. Informant Tre tenker det er svært viktig at de voksne hjelper barna i motgang gjennom å være veiledere og tolkere i stedet for å skulle gå inn og avgjøre konflikten. I den forbindelse forteller informanten:

«personalet må forstå barnas frustrasjon og forstå sinne, uten at det nødvendigvis handler om at barna skal få viljen sin, men at følelsene skal anerkjennes.»

Dette kan trekkes til rammeplanens fordring, hvor barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med både egne og andres følelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11). Likeså kan dette sees i sammenheng med barns behov for anerkjennelse. Nettopp anerkjennelse er motsvaret til krenkelser (Eidhamar & Leer-

Salvesen, 2017, s.67), og selv om det blir tydelig gjennom informantenes utsagn at ikke alle situasjoner kan avverges, kan en likevel møte barna med anerkjennelse. Gjennom hele vår væremåte i relasjon til andre, vil anerkjennelse kunne komme til uttrykk. Da møter en barna med blant annet forståelse, innlevelse, bekreftelse, åpenhet og en genuin respekt for deres opplevelsesverden (Bae, 1996 i Selmer-Olsen, 2022, s.39). Og selv om barnas følelser enkelte ganger kan virke ulogiske i et voksent perspektiv, er det likevel avgjørende å respektere barna ved å ta deres uttrykk på alvor (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.145). Slik informant to uttrykker:

«Når barna inne på avdelingen dytter og slår: sitt og trøst, anerkjenne og være i det sammen med dem. Vi skal ikke akseptere at de gjør det, men nå sitter vi i det sammen. Man skal ikke føle seg alene hvert fall.»

Informantenes ulike utsagn kan tolkes dithen at det å møte motstand kan virke forebyggende i selve opplevelsene av å bli krenket, ved at man minimerer antall situasjoner barnet føler på krenkelser, fordi det har blitt rustet i sin tilværelse. I den prosessen kan anerkjennelse sees på som vesentlig, for at barna ikke møter motstand og vanskelige situasjoner alene.

4.3 Den ubevisste makten

«Krenkelser trenger heller ikke bare være mellom barn, det kan være mellom voksne og barn også.»

De tidligere delkapitlene har først og fremst vært rettet mot barn som krenker andre barn, og dermed har ulike praktiseringer av nulltoleranse for krenkelser, vært rettet mot barna. Slik informant To formidler i utsagnet ovenfor, er det likevel tydelig at krenkelser også kan forekomme mellom voksne og barn. Slik Tholin belyser, kan personalets handlinger oppfattes anerkjennende, men også krenkende i møte med barn (Tholin, 2021, s.96). Maktbruk og maktmisbruk blir dermed relevant å trekke fram. Den vesentlige forskjellen mellom disse, er at maktbruk, i motsetning til maktmisbruk, ivaretar barnets beste i prosessen (Dingstad, 2018, s.120).

Informant En: *«Det kan jo skje litt ofte, og det kan jo handle om at personen har en dårlig dag, kort lunte. Man kan jo unnskyldes det med det, men man må jo likevel ikke la seg trigge da, for man er en profesjonell ansatt i barnehagen.»*

Informant To: «... *det kan jo være at en voksen tar opp et barn litt brått, for å ta hen med seg, og mister seg selv da man blir litt sint, eller frustrert, også mister det litt. Det opplever jeg litt sånn ... hvert fall i gråsonen ofte. Jeg vet ikke helt i hvilken ende jeg skal begynne i, men det er ofte slike ting som går egentlig på holdninger i voksne som kommer fram i deres handlinger, og måter å si ting på.*»

Informant Tre: «*Jeg har selv observert en voksen som dro med seg et barn fra den ene enden av en lekeplass og inn, for at barnet skulle ha på seg en jakke, og drar den i arma.*»

Selv om barnehagepersonalet må bruke makt over barna, er det avgjørende at maktbruken utøves til barnets beste og på en etisk reflektert måte (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.144). I utsagnene ovenfor derimot, kan det tolkes slik at personale i barnehagen enkelte ganger foretar seg handlinger uten å reflektere over konsekvensene. Barnas beste blir dermed ikke ivaretatt, noe som resulterer i at personalet krenker barna. Da evner personalet ikke, slik Eidhamar og Leer-Salvesen belyser, å vise kjærlighet uavhengig av de spontane og flyktige følelsene som kan komme. En skal altså være påpasselig med å handle ut ifra alle følelsene som oppstår i løpet av dagen (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.146-147). Slike krenkelser, mellom voksne og barn, er svært kritikkverdige, da en som voksne i barnehagen har stor fortrolighet og tillitt til barna (Tholin, 2021, s.92). I forhold til et sårbart barn, vil en derfor ha en uhyre sterk maktstilling (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.143). Og slik Informant Tre fremhever:

«... *barn som blir utsatt for den type krenking, kan tenke at: det er greit å behandle meg slikt, jeg fortjener ikke bedre.*»

De handlingene informantene fremhever, kan sees i sammenheng med maktmisbruk. Hvor personalet utøver makten ubevisst, som ifølge Tholin, er etisk utfordrende (Tholin, 2021, s.92). I den sammenheng vil det være relevant å studere personalets holdninger. For å kunne opparbeide seg kompetansen til å ta reflekterte valg for handling til det beste for barna (Frønes, 2022, s.19), er det essensielt å lokalisere personalets holdninger og verdier, da dette påvirker deres handlinger i møte med barna (Tholin, 2021, s.59). Nettopp dette formidler Informant To:

«*Vi må da hvert fall være bevisst på egne holdninger og verdier, og være våken på det som skjer rundt oss ...*»

Når det kommer til holdninger i personalet, forteller informant Tre at assosiasjonene til begrepet krenkelser, ikke trenger å være så positive:

«Det er mange som har det krenkebegrepet langt oppi halsen, og er drittlei av å høre begrepet i det hele tatt (...) det brukes og slenges ut i hytt og gevær i media eller på sosiale media, og litt slike ting.»

Videre tenker informant Tre: *«For det første tror jeg at man må gjøre voksne bevisst, det er der hovedarbeidet egentlig ligger ...»*

For å skape en slik bevissthet i personalgruppen, forteller informant En:

«Den refleksjonstiden vi har, er gull verdt, for da kan man løfte frem noen eksempler. Selvsagt er det det beste å ta slike situasjoner når de skjer, men det er ikke alltid dette lar seg gjøre i barnehagehverdagen. Da kan man i refleksjonsmøtene ta opp ting man observerer eller hører, og jobbe med det og stille spørsmål ved ting, slik at alle kan utvikle seg.»

Ved å se informantenes perspektiver i sammenheng, kan det tolkes slik at det å skape bevisstgjøring i personalgruppen, vil være avgjørende i arbeidet med nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen. For å skape denne bevisstheten, og avdekke ulike holdninger og verdier tilknyttet både barna og tematikken, er det videre relevant å skape refleksjoner i personalgruppen. En slik tolkning kan sees tett oppimot at kritiske refleksjoner i personalgruppen, over både egne og kollektive handlingsmåter, er nødvendig (Skoglund & Sundvall, 2021, s.44). Hvor nettopp refleksjoner vil være et godt utgangspunkt for å undersøke personalets holdninger og verdier (Tholin, 2021, s.57).

I tillegg til refleksjoner, fremheves tilbakemeldinger, som vesentlig i arbeidet om å fremme bevisstgjøring. Et godt miljø i personalgruppen er avgjørende for å skape en god barnehage, både for barna og de voksne. I en personalgruppe med et godt fellesskap, vil dem være rausere med oppmuntring og ros, og samtidig tørre å kommunisere det som er negativt når uenigheter oppstår (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.150-151). I forbindelse med vanskelige tilbakemeldinger, blir det likevel tydelig at det kan oppstå noen utfordringer. Selv om det er et dårlig alternativ å holde uenigheter og irritasjoner for seg selv, ønsker de færreste å kritisere sine medarbeidere. En er gjerne redde for å såre og være negative. Men mange ganger bunner dette i en redsel for den reaksjonen man kan få tilbake, og et utfall hvor en kanskje ikke blir godt likt lengre (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s.151). Mens informant En tror at mange

betegner seg selv som konfliktsky, formidler Informant Tre, i likhet med Eidhamar og Leer-Salvesen:

«Jeg tror også at vi voksne er avhengig av å vite at vi er likt av de andre voksne, og at det også derfor er vanskelig å sette ned foten.»

Likevel forteller informanten hvordan personalgruppen jobber med å både rose hverandre og formidle det som er problematisk. Informant En belyser også viktigheten av å ta hverandre i de gode handlingene, samtidig som en våger å sette ord på ting man reagerer på. Videre forteller informant To:

«Vi har jo jobbet med det at vi skal si ifra, alltid. (...) Du ser barnet og vet hva du skal si ifra om, samtidig synes du det er ubehagelig å si ifra til kollegaen din. Der tenker jeg at en kan havne i en situasjon hvor det er vanskelig å si ifra, med det er også derfor vi har jobbet mye med akkurat det, og at det ikke skal være sånn. Den tilbakemeldingskulturen må stå sterkere enn lojaliteten til kollegaen, for lojaliteten skal ligge til barna. (...) Så det å ha den stemmen på barnets vegne, når man kjenner på noe som er ugreit.»

«... jeg tenker det å gjøre noe er det viktigste av alt. Om det er å si ifra direkte, eller søker hjelp ved å melde fra til ledelsen, men man hvert fall gjøre noe ...»

Tholin fremhever at barnehagelæreren alltid skal forsvare barna, gjennom å være deres talerør, og fremheve og synliggjøre deres perspektiver. Dette vil være vesentlig for å sikre at alle barn får en reel mulighet til innflytelse i barnehagens hverdag (Tholin, 2021, s.95-96). At den voksne skal forsvare barnet, og være barnets stemme, fremheves i informant To sine utsagn ovenfor. Samtidig kan dette sees i sammenheng med barnehageloven, da paragraf 43 vektlegger en skjerpet aktivitetsplikt, dersom én som arbeider i barnehagen, krenker barn. I slike situasjoner skal personalet melde fra til styreren (Barnehageloven – bhl, 2020, § 43). Informantens utsagn kan tolkes slik at det å gå til ledelsen er et alternativ, og ikke nødvendigvis første steg i prosessen med nulltoleranse. Likevel fremheves personalets aktivitetsplikt, når informanten forteller at noe må gjøres. Arbeid i personalgruppen, tolkes dermed som svært relevant i arbeidet mot krenkelser. Bevisstgjøring av personalets holdninger gjennom refleksjoner i personalgruppen, gi tilbakemeldinger og være barnets stemme, kan i den sammenheng tolkes som vesentlig i praktiseringen av nulltoleranse for krenkelser av barn.

4.5 Det umulige målet?

Er det egentlig mulig å opprettholde nulltoleranse for krenkelser? Det blir tydelig at det er definisjonen av nulltoleranse og videre hvordan en tolker begrepet i sammenheng med krenkelser, som avklarer om målet er oppnåelig eller ikke.

Informant En: *«Ordet i seg selv er på en måte «ikke lov», litt det samme som nullvisjon i trafikken, men så betyr det jo ikke at det ikke forekommer. Jeg tenker det handler mere om denne bevisstheten rundt at vi skal ikke la negative ting få utvikle seg.»*

Informant To: *«Jeg mener jo da at det ikke skal eksistere da. Det er ikke noe vi skal ha i vårt barnehagemiljø. Det her er jo verdibasert, hva er det vi er opptatte av, og vi vil ha et miljø blant barna der det er andre verdier som har størst plass. Også tror jeg at det handler mye om våre verdier, at vi ikke skal akseptere det.»*

Informant Tre: *«... i hovedsak synes jeg at det høres veldig vanskelig ut, i forhold til at krenkelsesbegrepet er så diffust»*

Basert på informantenes utsagn ovenfor, kan det virke som at flere av informantene har en forståelse av begrepet nulltoleranse, som omhandler at krenkelser ikke skal forekomme. Som tidligere nevnt har samtlige av informantene likevel formidlet at det meste, om ikke alt kan oppleves krenkende for barn, og at slike situasjoner forekommer hele tiden. Ut ifra dette kan en tolke det slik at nulltoleranse for krenkelser er et uoppnåelig mål. Likevel er det vesentlig å poengtere at begrepet i seg selv betyr ingen toleranse. Altså, at en viser motstand mot tilstander som oppfattes som uakseptable («Nulltoleranse,» u.å.). Begrepet betyr altså ikke: skal ikke forekomme. Med det utgangspunktet kan en møte begrepet nulltoleranse, med litt høyere mot. Likevel er det vesentlig å poengtere at bruken av ordet, kan skape negative assosiasjoner i seg selv.

«Jeg tenker nulltoleranse, eller nullvisjon, vil i høyst sannsynlighet føre til en følelse av å ikke ha klart det, en mangel, en følelse av å ikke mestre det da.»

Slik informant En formidler ovenfor, kan nulltoleranse skape en opplevelse av å ikke mestre det, basert på erfaringer med at ulike former for krenkelser vil fortsette å forekomme i barnehagen. Informant To ser på sin side svært positivt på nulltoleransen. I den sammenheng sammenlikner informanten nulltoleransen, med meldeplikt i barnevernssaker, og sier:

«Slik er det med nulltoleransen også, det er ikke noe jeg kan bestemme selv for dette skal vi gjøre, det står i loven. Så det hjelper oss også, og det gir oss ikke rom for noen unnskyldninger.»

I barnehageloven blir likevel ikke begrepets innhold forklart, og nulltoleranse brukes heller ikke annet enn i paragrafens overskrift. Samtidig sikter lovens innhold til hva dette kan innebære, da det informeres om at barnehagens personale skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser. Dette innebærer at personalet har aktivitetsplikt og en handlingsplan skal utformes (Barnehageloven – bhl, 2020, §§ 41-43). Samtlige av informantene trekker fram nettopp denne handlingsplanen som et viktig ledd, og ikke minst hjelpemiddel, i arbeidet. Aktivitetsplikten og handlingsplanen kan dermed sees på som et direkte motsvar til krenkelser. I forbindelse med praktisering av nulltoleranse sier informant To:

«... planen har blitt tatt i bruk flere ganger, og det er jo et tilsvar til denne nulltoleransen. Handlingsplanen er jo svaret på det ...»

Ut ifra informantenes gjennomgående erfaringer og utsagn, kan det tolkes slik at deres praksis forholder seg til en forståelse av nulltoleranse, hvor krenkelser ikke skal tolereres. Det kan videre forstås som at nulltoleranse omhandler forebyggende arbeid i både personalgruppen og barnegruppen. Inklusivt aktive tiltak når krenkelser først oppstår, slik som å benytte handlingsplanen når det er nødvendig. I så tilfelle kan det tolkes dithen at nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen, er oppnåelig. Arbeidet er likevel ikke uten utfordringer og to av informantene omtaler dermed tematikken som ferskvare:

Informant Tre: *«... det må jevnlig tas opp i personalgruppene, det må hele tiden inn på agendaen, for det må hele tiden være ferskvare. Det kan ikke være noe vi bare jobbet med for ti år siden også tror vi at vi husker det. Det må være jevnlig oppdatering.»*

Informant To: *«Vi får jo nye medarbeidere, og nye grupper og nye sammensetninger, så det er ferskvare vil jeg si. Det kommer nye foreldre og nye barn, og alt blir nytt da. Så det er ikke noe vi bare kan legge fra oss ...»*

«... vi har hatt en quest-pack blant foreldre om hvordan dem forstår krenkelser, og hvordan de forstår barns psykososiale miljø i barnehagen.»

I likhet med de forebyggende tiltakene mot krenkelsers, samt aktive tiltak når hendelser oppstår, kan det tolkes slik at et viktig ledd i arbeidet omkring nulltoleranse for krenkelsers av barn, er jevnlig utvikling. Informant To ser også på viktigheten av å inkludere de foresatte i utviklingen. En slik praktisering vil være i tråd med rammeplanens fordring, hvor de foresatte har rett til å medvirke i prosesser omkring planlegging og vurdering av pedagogisk arbeid (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Videre kan en ferskvare i form av oppdatering, knyttes til jevnlig kompetanseheving i barnehagen. Slik Tholin formidler, vil det være vesentlig med kompetanseheving hos alle ansatte, da alle i personale utøver ledelse over det pedagogiske arbeidet, og ikke minst barna (Tholin, 2022, s.158). Det kan tolkes slik at tematikken nulltoleranse for krenkelsers av barn må utvikles og oppdateres hele tiden. Og videre at dette må forekomme i hele personalgruppen, da nye barn, foresatte og medarbeidere påvirker forståelsen og dermed arbeidet med nulltoleranse for krenkelsers av barn i barnehagen.

5.0 Avslutning

Gjennom arbeidet med bacheloroppgaven har jeg fått bedre kjennskap til barnehagelovens kapittel 8, som omhandler barnehagens psykososiale miljø og retter seg mot nulltoleranse og forebyggende arbeid mot krenkelser. Videre har møtet med mine informanter gitt økt innblikk i hvordan barnehagelærere både kan forstå nulltoleranse for krenkelser av barn, og hvordan dette kan praktiseres i barnehagen. Det har vært svært interessant å både analysere og drøfte informantenes ulike perspektiver.

Valg av metode har absolutt vært utslagsgivende for mine resultater. Da jeg benyttet intervju, fikk jeg et dyptgående innblikk i tre ulike barnehagelæreres forståelser og erfaringer, som absolutt har vært verdifullt. Samtidig fikk jeg kun innsyn i barnehagelæreres praktisering av nulltoleranse, gjennom informantenes utsagn. Enkelte ganger var det derfor utfordrende å skille deres forståelser og ønsker omkring tematikken, fra hvordan de faktisk praktiserer nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen. Ved benyttelse av flere metoder kunne et tydeligere skille mellom forståelse og praksis blitt dannet, og flere nyanser av problemstillingen kunne dermed blitt presentert. Likevel innehadde jeg en stor mengde med datamateriale i etterkant av intervjuene, hvor det allerede var mange interessante perspektiver jeg dessverre ikke fikk brukt grunnet oppgavens omfang. Ved å for eksempel analysere datamaterialet på en annen måte, er det også tenkelig at kapittelet med presentasjon av funn og drøfting, ville vært annerledes og dermed ledet til et annet svar på problemstillingen. Likevel kan funnene, som har blitt presentert, tenkelig ha en overførbarhet til andre barnehagelæreres forståelser og praktiseringer av nulltoleranse for krenkelser av barn. Samtidig vil en absolutt kunne finne alternative forståelser og praktiseringer, som kan bidra til et mangfoldig og nyansert bilde på tematikken.

Ut ifra mine funn, kan det tolkes slik at informantenes forståelse av nulltoleranse for krenkelser av barn, er enstydig med at krenkelser ikke skal forekomme i barnehagen. Likevel kan nulltoleranse, gjennom tolkning av deres gjennomgående erfaringer og utsagn, forstås slik at informantenes praksis forholder seg til at krenkelser ikke skal tolereres. På bakgrunn i både teori og funn, er krenkelser en kompleks tematikk da det gjerne baseres på subjektive opplevelser. Funnene formidler likevel at krenkelser mellom barn kan inkludere ulike kroppslige handlinger, samt ekskludering fra lek. Mens når det kommer til personale som krenker barn, handler det hovedsakelig om misbruk av makt, hvor holdninger synliggjøres. I

slike tilfeller, omhandler det spesielt ubevisst maktbruk, som på mange måter er etisk utfordrende.

Det kan videre forstås som at nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen, både forstås og praktiseres, gjennom forebyggende arbeid i både personalgruppen og barnegruppen. Dette inkluderer bevisstgjøring av holdninger og verdier gjennom refleksjoner, samt arbeid for å skape et inkluderende barnefellesskap og skape robuste barn. Men nulltoleranse kan også praktiseres gjennom aktive tiltak når krenkelser først oppstår. Dette innebærer en aktivitetsplikt, som kan omhandle tilbakemeldinger i personalet og grensesetting. I tillegg til bruk av handlingsplanen når det er nødvendig. Gjennomgående i arbeidet med barna, blir det tydelig at anerkjennelse er svært sentralt, da dette blir sett på som et motsvar til krenkelser. Likeså fremmes det som vesentlig, at de foresatte inkluderes i arbeidet omkring nulltoleranse for krenkelser av barn. Det er til slutt tydelig at barnehagens arbeid omkring krenkelser, må være under kontinuerlig utvikling, da tematikken omtales som ferskvare.

Mine ulike funn, kan altså tolkes slik at barnehagelærere forstår og praktiserer nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen, gjennom både forebyggende og aktive tiltak i møte med både barn, foresatte og personale. Et slikt arbeid kan sees som et viktig ledd i å sikre at den pedagogiske praksisen ivaretar barns behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse. Likeså kan arbeidet omkring nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen, bidra til et inkluderende fellesskap i barnehagen hvor alle barn får delta uavhengig av deres forutsetninger.

Litteraturliste

- Andersen, E.R. (2023, 20.februar). Roald Dahls barnebøker renskes for krenkende ord. VG.
<https://www.vg.no/rampelys/bok/i/O8WVJk/roald-dahls-barneboeker-renskes-for-krenkende-ord>
- Barnehageloven – bhl (2020). Lov om barnehager (LOV-2020-06-19-91). Lovdata.
<https://lovdata.no/LTI/lov/2020-06-19-91>
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M.D. Bergsland & H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 15-51). Cappelen Damm Akademisk.
- Dingstad, P. (2018). Makt og medvirkning i barnehagen – en problematisering. I K.D. Wolf & S.B. Svenning (red.), *Perspektiver på barns medvirkning i barnehagen* (s.101-124). Universitetsforlaget.
- Eidhamar, L.G. & Leer-Salvesen, P. (2017). *Nesten som deg selv: barn og etikk* (5.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Frønes, M.H. (2022). En god barnehagelærer i møte med barn. I M.H. Frønes & M. Kanstad (red.), *Barnehagelæreren og barna* (s.17-23). Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6.utg.). Abstrakt forlag.
- Korsvold, T. (2024, 8.mars). Barnehageloven. I Store norske leksikon.
<https://snl.no/barnehageloven>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir.
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen—bokmal-pdf.pdf>
- Lillemyr, O.F. (2020). *Lek på alvor* (4.utg.). Universitetsforlaget.

- Moser, T. (2018). Barns kroppslighet som del av barnehagens helhetlige dannelsesoppdrag. I E.B.H. Sandseter, T.L. Hagen & T. Moser (red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3utg., s.23-43). Gyldendal.
- Mørland, B. (2022). Barnehagelærer – en brobygger mellom alle barn. I M.H. Frønes & M. Kanstad (red.), *Barnehagelæreren og barna* (s.54-69). Universitetsforlaget.
- Nergaard, K. (2022). Den frie leken, for alle barns beste? Barnehagelærerenes rolle og ansvar i det forebyggende arbeidet mot utestenging fra lek. I M.H. Frønes & M. Kanstad (red.), *Barnehagelæreren og barna* (s.70-84). Universitetsforlaget.
- Nulltoleranse (u.å.). I *NAOB, Det Norske Akademis Ordbok*. Hentet 18. april 2024 fra <https://naob.no/ordbok/nulltoleranse>
- Rosell, Y. (2022). Brudd og sosial ekskludering i ulike barnefellesskap. *Nordisk barnehageforskning*, 19(2), 51-70 <https://doi.org/10.23865/nbf.v19.245>
- Sand, S. (2020). *Ulikhet og fellesskap: Flerkulturell pedagogikk i barnehagen* (4.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Selmer-Olsen, M. (2022). Profesjonell nærhet og omsorg i barnehagen. I M.H. Frønes & M. Kanstad (red.), *Barnehagelæreren og barna* (s.38-53). Universitetsforlaget.
- Skoglund, T. & Sundvall, P. (2021). *Pedagogisk ledelse i barnehagen* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5.utg.). Fagbokforlaget.
- Tholin, K.R. (2021). *Profesjonsetikk for barnehagelærere* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Tholin, K.R. (2022). *Barnehagelærer og pedagogisk leder – verdibevisst meningsledelse av barna, innholdet og personalet*. Fagbokforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjons- og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

Nulltoleranse for krenkelser av barn?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et prosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan barnehagelæreres forståelse av nulltoleranse kan påvirke hvordan de håndterer krenkelser av barn i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med bacheloroppgaven er å undersøke barnehagelæreres erfaringer og opplevelser knyttet til krenkelser i barnehagen. I den sammenheng vil jeg få bedre innsikt i deres ulike forståelser av nulltoleranse. I barnehageloven § 41 slås det nemlig fast at barnehagen skal ha nulltoleranse for nettopp krenkelser (Barnehageloven – bhl, 2020, § 41). Basert på dette ønsker jeg å få bedre innsikt i hvordan deres ulike forståelser kan påvirke hvordan de håndterer nulltoleranse av krenkelser i barnehagen. Ut ifra dette har jeg laget følgende problemstilling: *Hvordan forstår og praktiserer barnehagelærere nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen?*

Barnehageloven – bhl (2020). Lov om barnehager (LOV-2020-06-19-91). Lovdata.

<https://lovdata.no/LTI/lov/2020-06-19-91>

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i prosjektet fordi du er barnehagelærer. Gjennom ditt arbeid tenker jeg du har dannet deg ulike erfaringer og en viktig kompetanse. Jeg tenker derfor du kan bidra med verdifulle refleksjoner knyttet til prosjektets problemstilling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, vil dette bety at du deltar i et intervju som vil ha en varighet på omtrent 1 time. Det vil bli brukt lydopptaker under intervjuet. Selve intervjuguiden er semistrukturert, noe som betyr at tema for samtalen er fastlagt på forhånd. Likevel vil det være åpent for at du kan dele de temaene og synspunktene som du finner relevant og interessant. Totalt skal jeg intervju tre til fire barnehagelærere individuelt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Jeg er den eneste som vil ha tilgang på dine opplysninger. Både navn og kontaktopplysninger vil erstattes med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alt datamateriale fra prosjektinnsamlingen vil bli lagret på en pc som er innelåst og passordbeskyttet. I publisert bacheloroppgave vil du ikke bli gjenkjent.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Etter datainnsamlingen er fullført vil alle dine personopplysninger anonymiseres. Da vil lydopptaket bli transkribert og ditt navn vil bli byttet ut med et fiktivt navn. Lydopptaket slettes så snart det er ferdig transkribert. De anonymiserte opplysningene vil beholdes til prosjektets slutt, og slettes så snart bacheloroppgaven er godkjent (ca. 1. juni 2024).

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- Å få slettet personopplysninger om deg
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning ved:

- Student – Nora Aleksandra Humstad-Børresen: nhborresen@gmail.com
- Veileder – Mari Westerhus: mwe@dmmh.no
- Veileder – Vera Holst: vho@dmmh.no

Vårt personvernombud: Tomas Christensen: Tomas.Christensen@dmmh.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen student og prosjektansvarlig

Nora Aleksandra Humstad-Børresen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «nulltoleranse for krenkelser i barnehagen», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervju med lydopptak

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Hvordan forstår og praktiserer barnehagelærere nulltoleranse for krenkelser av barn i barnehagen?

Introduksjon

Noen oppvarmingsspørsmål knyttet til arbeid og barnegruppe

- Hvor lenge har du jobbet her?
- Kan du fortelle om barnegruppa?
- Kan du fortelle om personalgruppen?
- OSV.

Bakgrunn

Barnehageloven:

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

(Barnehageloven – bhl, 2020, § 41).

Barnehageloven – bhl (2020). Lov om barnehager (LOV-2020-06-19-91). Lovdata.

<https://lovdata.no/LTI/lov/2020-06-19-91>

Hvordan har dere jobbet med denne tematikken i barnehagen?

Alternative oppfølgingsspørsmål:

- Hvilke assosiasjoner får du når jeg sier nulltoleranse?
- Er nulltoleranse/krenkelser noe dere har snakket om i personalgruppen?
- Hvordan var det å jobbe sammen med denne tematikken?
- Hvordan kan personalgruppens samarbeid påvirke arbeidet?
- Hvordan har dere jobbet med å implementere begrepet nulltoleranse i barnehagen?
- Hvilke rutiner har dere om krenkelser oppstår?
- Hvordan er foreldresamarbeidet knyttet til arbeid med tematikken?
- Hvordan jobber dere med å gi tilbakemeldinger til hverandre i personalgruppen?
(Tilbakemeldingskultur)
- På hvilken måte tenker du nulltoleranse og krenkelser kan henge sammen?
- Hvilke muligheter kan det gi å ha nulltoleranse/krenkelser som tematikk i personalgruppen?
- Hvilke utfordringer kan det gi å ha nulltoleranse/krenkelser som tematikk i personalgruppen?
- Lojalitet til barnet eller kollega

Hva tenker du kan oppleves krenkende for barn?

Alternative oppfølgingsspørsmål:

- Har du opplevd situasjoner hvor barn har blitt krenket i barnehagen?
- Kan du fortelle om disse?
- Hvordan tenker du en som barnehagelærer kan handle i slike situasjoner?
- Kan du gi eksempler på hendelser der nulltoleranse for krenkelser har blitt praktisert i barnehagen?
- Har du gjort deg noen tanker knyttet til utfordringer og dilemmaer i etterlevelsen av nulltoleranse for krenkelser?

Hvordan tenker du man kan opprettholde nulltoleranse for krenkelser i barnehagen?

Alternative oppfølgingsspørsmål:

- Hvordan har dere jobbet med tilbakemeldingskulturen i personalgruppen?
- Hvilke forebyggende tiltak har dere?
- Hvordan har dere involvert foresatte og barna i arbeidet rundt nulltoleranse for krenkelser?
- Hvordan tenker du kan en bidra til kompetanseheving i personalgruppen? (kurs)

Hvordan tenker du omtale omkring krenkelser i (sosiale)media kan påvirke arbeidet med tematikken i barnehagen?

Alternative oppfølgingsspørsmål:

- Hvilke positive virkninger tenker du det kan ha at det er omtalt i (sosiale)media?
- Hvilke negative konsekvenser tenker du kan oppstå?
- Hvordan tenker du dette kan påvirke samarbeidet med foresatte?

Vedlegg 3: Kopi av godkjent søknad fra Sikt

[Meldeskjema](#) / [Krenkelser i barnehagen](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

27.01.2024

Referansenummer

697020

Vurderingstype

Automatisk ?

Dato

27.01.2024

Tittel

Krenkelser i barnehagen

Behandlingsansvarlig institusjon

Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for samfunnsfag

Prosjektansvarlig

Vera Holst

Student

Nora Aleksandra Humstad-Børresen

Prosjektperiode

01.02.2024 - 01.06.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.06.2024.

[Meldeskjema](#)

Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempe og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier er:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
  - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
  - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
  - Fagforeningsmedlemskap
  - Genetiske data
  - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
  - Helseopplysninger
  - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.

Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet
- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter

Vi anbefaler å bruke vår [mal til informasjonsskriv](#).

Informasjonssikkerhet

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene for personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.